info@payamdaily.ir

نخستین روزنامه صبح البرز

پیام آشنا

شماره ۱۸۶۷
چهارشنبه / ۲ تیر / ۱۴۰۰
۱۲ / ذوالقعده / ۱۴۴۲
23 / June / 2021

صاحب امتیاز: موسسه همگامان اندیشه زمان
مدیرمسئول: محمود حیدری سردبیر: باهره حیدری
نشانی: کرج، بلوار تعاون، خیابان فرهنگ، جنب کانون کارشناسان و سی ماه گستری
تلفن: ۲۲۵۵۳۸۳۸-۲۲۵۴۱۴۹۵-۰۲۶ فکس: ۲۲۵۵۲۸۳۸
فکس اینترنتی پیام آشنا: ۸۹۷۸۶۷۲۹-۰۲۱
امتیاز در طرح ارزیابی کیفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: ۴۲/۴۶
چاپ: کارگر

کافه پیام

برای انعکاس نظرات و گلایه ها و پیشنهادات خود درباره مسائل البرز با پیام آشنا تماس بگیرید

۲۲۵۵۳۸۳۸
۲۲۵۴۱۴۹۵
۰۹۰۱۴۰۴۸۳۳۳

با شعرای کرج

کودتا

کودتا می کنند
واژه های شعر من
آنگاه که چشمانت را می بندی
دل دل می کنی و
نثر به هم می ریزد
دلواپسی هایم پررنگ می شوند

پونه شهابروی

یادداشت

به سینمای انسانی اعتقاد دارم

در زمان ساخت فیلم خصوصاً وقتی بازیگر یا بازیگرانم از قشر نوجوان باشند به آنها صرفاً به عنوان یک بازیگر نگاه نمی کنم بلکه به عنوان یک دانش آموز یا مددجوی اجتماعی نگاه می کنم. خیلی از فیلمسازان وقتی با نوجوان ها کار می کنند از نوجوان، تنها به عنوان یک بازیگر توقع دارند. موضوع فیلم را بفهمد، دیالوگ را حفظ کند، موقعیت صحنه را درک کند و ارتباطش را با بازیگر یا طرف مقابلش حفظ کند. اما من سعی می کنم قبل از اینکه از نوجوان به عنوان یک بازیگر فیلم استفاده کنم، به او در حد توانم اندیشه، تفکر، نگاه، ارتباط، درست حرف زدن، درست برخورد کردن و حتی گاهی درست راه رفتن و در نهایت هدفمند بودن را یاد بدهم. اغلب مدت زمان ساخت فیلم هایم خصوصاً در کار کردن با بچه ها طولانی می شود و خیلی از همکاران که از دور می شنوند از این قضیه شاکی هستند. آنها به من می گویند: تو چکاره ای که مثلاً به بازیگر درس اخلاق یا رفتار بدهی؟ تو فیلمت را بگیر و خداحافظ. اما من معتقدم که ما فیلم می سازیم تا مخاطب را راهنمایی کنیم. به او درس اخلاق، رفتار، صبوری و درست اندیشیدن را بیاموزیم. چطور می شود که بازیگر من که یک نوجوان یا یک جوان است خودش از نظر رفتاری و گفتاری و پنداری اشکال داشته باشد و آن وقت بخواهد پیام درست بدهد. من فکر می کنم نوجوان های امروز با قدیم فرق دارند. نوجوان های قدیم یعنی زمان نوجوانی نسل ما هدفمند بودیم، امیدوار بودیم، مناعت طبع داشتیم، با عشق بزرگ می شدیم و با عشق بار می آمدیم اما بچه های حالا اغلب یا سرگشته اند یا افسرده هیچ هدفی را دنبال نمی کنند، به هیچ چیز دل نمی بندند و برای هیچ چیز حاضر به تحمل سختی و تلاش و کوشش نیستند. من وقتی با این دست از بچه ها کار می کنم، قبل از اینکه روی فیلم زوم کنم، روی افکار و رفتار و گفتار آنها تمرکز می کنم و در صورت نیاز روی شخصیت شان کار می کنم. من به سینمای انسانی معتقدم، برای همین هم سراغ بازیگران معمولی و بی ادعای کوچه و بازار می روم و به زیبایی ظاهری اهمیت نمی دهم. بیشتر سراغ نوجوانان دختر و پسری می روم که دچار مشکل رفتاری یا اجتماعی هستند و در طول ساخت فیلم و بعضاً سال ها بعد از ساخت فیلم با همین بچه ها کار می کنم و به کمک خودشان از مشکلات رها می شوند. آن هم با به کارگیری استعداد و خلاقیت های خودشان. گاهی برخی از منتقدان به من انگ سیاهنمایی می زنند اما من معروف به این هستم که بازیگران نوجوان را مقتدرانه از دل سیاهی عبور داده و به سمت نور ببرم. در همین فیلم «مسیر معکوس» با تعداد نزدیک به بیست نوجوان کار کردم، اکیپ سازنده فیلم های من حداکثر چهار نفر است، نه هفتاد و چهارنفر، فقط چهار نفر؛ اما عاشق کار. ما در زمان ساخت فیلم با بچه های بازیگر، مشکل زیاد داشتیم، گاهی بر سر خودم هم فریاد می کشیدم چون هم کارگردان بودم، هم فیلمبردار، هم طراح و هم... اما صبوری کردم، تحمل کردم و کار را تمام کردیم. حالا بیشتر و شاید تمام بچه های سرکش بازیگرم در تبدیل شده اند به نوجوانان معتقد، هدفمند و امیدوار، خصوصاً وقتی پویان شکری برنده بازیگر نقش اول مرد آن هم در جشنواره شانگهای چین شد دیگر بچه های بازیگرم به حرف هایی که در طول ساخت فیلم به آنها می زدم و آن روزها گوش نمی کردند و سرکشی می کردند، حالا ایمان آورده اند که آنها هم می توانند حتی با بازی در یک فیلم ساده به یک چهره ارزشمند جهانی تبدیل شوند.

* فیلم «مسیر معکوس» به تهیه کنندگی و کارگردانی ابوالفضل جلیلی و از محصولات بنیاد سینمایی فارابی، موفق به کسب ۲ جایزه بهترین کارگردانی و بهترین بازیگر نقش اول مرد (پویان شکری) در بخش اصلی رقابتی بیست و چهارمین دوره جشنواره بین المللی فیلم شانگهای شد.

ابوالفضل جلیلی
کارگردان

تلنگر

تخریب منابع طبیعی علت وقوع سیل

یک استاد دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران ضمن بیان اینکه توسعه کشاورزی بدون در نظر گرفتن منابع طبیعی بی فایده است، گفت: وزارت جهاد کشاورزی باید با بهره گیری از دیدگاه های کارشناسان، دانشگاهیان و طبق ضوابط مرسوم و به روز دنیا برنامه های علمی و کاربردی برای بخش کشاورزی در نظر گیرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، دکتر حسن احمدی اظهار کرد: ما در ایران ساختار کاربردی در بخش کشاورزی و برنامه ای برای اینکه با توجه به شرایط اقلیمی و اکولوژیک چه محصولاتی را در چه مناطق کشت کنیم، نداریم. ما خواهان خودکفایی از طریق افزایش تولیدات کشاورزی هستیم در حالی که تمام کشورهای دنیا هم تولیدات داخلی دارند و هم برخی محصولات کشاورزی را وارد می کنند.

وی ادامه داد: زمانی با توجه به شرایط اقلیمی و اکولوژیک کشور توسعه بر مبنای کشاورزی امکان پذیر بود اما با ورود بی برنامه صنایع به کشور و افزایش جمعیت طی چند دهه گذشته هم صنایع به دلایل مختلف جایگاه اصلی خود را از دست دادند و هم افزایش نیاز غذایی مردم منجربه به این شده که هرچقدر فعالیت های کشاورزی را افزایش دهیم تنها باعث تخریب اراضی، کاهش منابع طبیعی و در نتیجه تخریب سرزمین شود.

احمدی با تاکید بر اینکه برنامه های توسعه باید بر مبنای داشته ها باشد، اظهار کرد: در ایران هر بخش و نهادی جداگانه فعالیت می کند و همبستگی بین بخش های مختلف حتی بین ارگان مختلف وزارت جهاد کشاورزی نیز وجود ندارد و نبود همبستگی بین سازمان های مختلف بزرگترین مشکلی است که در بخش کشاورزی نمایان می شود و باعث تخریب منابع طبیعی شده است.

این استاد دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران با بیان اینکه بستر منابع طبیعی زیرساخت کشاورزی است، گفت: سیل های سال ۹۸ براثر تخریب منابع طبیعی از جمله جنگل ها و مراتع در بالادست به وقوع پیوست که به اراضی کشاورزی یا چراگاه تبدیل شده بودند. این در حالیست که این سیل ها اراضی کشاورزی در پایین دست را نیز از بین برد. بنابراین درصورتی که منابع طبیعی حفظ شود کشاورزی نیز حفظ خواهد شد.

به گفته احمدی، حدود ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تن خاک کشور سالانه تخریب و از دسترس خارج می شود که نتیجه سیل هایی است که براثر از بین رفتن پوشش گیاهی و منابع طبیعی رخ می دهد.

وی تاکید کرد: وزارت جهاد کشاورزی باید با بهره گیری از دیدگاه های کارشناسان، دانشگاهیان و طبق ضوابط مرسوم و به روز دنیا برنامه های علمی و کاربردی برای بخش کشاورزی در نظر گیرد تا علاوه بر اینکه محصولات بنا بر نیاز آبی مختلف در مناطق مناسبی کشت شوند، برنامه ای برای میزان تولید محصولات کشاورزی برای تامین نیاز داخلی و درصورت لزوم صادرات مازاد تولیدات داشته باشد.

این استاد دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران ادامه داد: ۹۲ درصد آب استحصالی کشور در بخش کشاورزی مصرف می شود اما با این راندمان کشاورزی پایین است. لازم است وزارت جهاد کشاورزی با یک برنامه اصولی راندمان کشاورزی را بر مبنای میزان آب موجود افزایش دهد. وزارت جهاد کشاورزی در دوره های ترسالی با زمان هایی که باز ندگی مطلوب است سطح زیر کشت را افزایش می دهد در حالی که ایران کشوری با اقلیم خشک و نیمه خشک است. در این شرایط میزان بهره برداری را باید بر واحد سطح افزایش دهیم و نه اینکه سطح کشت را گسترش دهیم و باعث تخریب مراتعی شویم چراکه با حاکمیت خشکسالی این اراضی رها و در مناطق خشک براثر وزش باد و در مناطق نیمه خشک براثر سیل تخریب می شوند.

احمدی در پایان با بیان اینکه توسعه کشاورزی بدون در نظر گرفتن منابع طبیعی بی فایده است، گفت: کارشناسان زنده ای در بخش های مختلف حوزه آب و خاک داریم که متاسفانه از آن ها بدرستی بهره گرفته نمی شوند. همچنین قوانینی برای حفظ منابع طبیعی و محیط زیست در کشور وجود دارد اما این قوانین اجرا نمی شود و دستگاه های متولی حفظ منابع طبیعی و محیط زیست از قدرت کافی نسبت به سایر نهادها و دستگاه های اجرایی برخوردار نیستند.

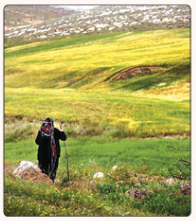

گفت و گو

ریسک‌های فراکرونایی در کسب‌وکار

بازوی اصلی شرکت‌های نجات‌یافته از بحران کرونا مشخص شد. نتایج نظرسنجی یک موسسه بین‌المللی مدیریت ریسک نشان می‌دهد بیش از نیمی از شرکت‌هایی که مدت‌ها قبل از پاندمی، «انتظار اتفاقی ناگوار در مقیاس فراگیر» را داشتند، در مواجهه با بحران ۲۰۲۰ دست خالی نبودند. این گزارش، ریسک‌های فراکرونایی و رابطه آنها با مقیاس کسب‌وکارها را شرح داده است.

ریسک واقعیت زندگی برای تمام کسب‌وکارها است، کوچک باشند یا بزرگ. اگر خوش‌شانس باشیم، متوجه آن شده و فرصتی برای تدوین یک استراتژی مقابله‌ای پیدا خواهیم کرد. اما مدیران و کارکنان چگونه می‌توانند برای مواجهه با ریسک‌های غیرمنتظره آماده شوند؟ ایان رایت(Iain Wright)، عضو ارشد و رئیس تازه بازنشسته موسسه مدیریت ریسک (IRM) نظرات خود را در این باره با ما به اشتراک می‌گذارد.

برای شروع، می‌توانید اطلاعاتی درباره موسسه مدیریت ریسک به ما بدهید و اینکه اعضای آن چگونه برای کاهش ریسک‌های مرتبط با کووید-۱۹ اقدام کرده‌اند؟

موسسه مدیریت ریسک یک نهاد حرفه‌ای بین‌المللی است که همان‌طور که از اسمش مشخص است، در حوزه کاهش و مدیریت ریسک فعالیت می‌کند. ما سازمانی مستقل و غیرانتفاعی هستیم که هدفمان افزایش عملکرد سازمانی موکلان از طریق مدیریت ریسک است. این کار را از طریق ارائه گواهینامه‌ها و آموزش‌های بین‌المللی، انتشار پژوهش‌ها و دستورالعمل‌ها و ارتقای استانداردها در سراسر جهان انجام می‌دهیم. ۸ هزار عضو ما در تمام صنایع، تمام حوزه‌های ریسک و انواع بخش‌های عمومی، خصوصی و غیرانتفاعی در بیش از ۱۰۰ کشور فعالند.

هدف مدیریت ریسک کمک به سازمان‌ها برای رسیدن به اهدافشان در جهان پرابهام است. در سال ۲۰۲۰، جهان به شکلی که مدت‌ها انتظارش را می‌کشیدیم اما مدیریت ریسک کافی نشده بود، متحول شد و ریسک (همه‌گیری جهانی) تبدیل به یک معضل زنده شد.

خرسندیم که نزدیک به هزار عضو و مخاطب موسسه در این دوران پرمشغله در نظرسنجی و پژوهش ما شرکت کردند. هدف ما از این پژوهش، بررسی میزان کارآیی روش‌های مختلف مدیریت ریسک، موفقیت برنامه‌ها، واکنش‌های مناسب به شرایط غیرمنتظره، اثر شرایط بر توسعه شغلی و درس‌های آموخته‌شده از این شرایط جدید بود.

یافته‌های ما حاکی از آن بود که از ۹۵۹ سازمان شرکت‌کننده در نظرسنجی، ۳۲ درصد سازمان‌ها به هیچ‌وجه انتظار یک همه‌گیری یا اتفاقی مشابه آن را نداشتند. اما فقط یک‌پنجم سازمان‌هایی که انتظار چنین پیشامدی را داشتند، برنامه‌های مدون برای مدیریت ریسک نداشتند. من فکر می‌کنم به این نتیجه خواهیم رسید که موفق‌ترین سازمان‌ها در مواجهه با این بحران، آنهایی بودند که توانایی واکنش سریع به شرایط و انطباق خود با پیشامدهای غیرمنتظره را داشتند. انتظار برای اتفاقات غیرمنتظره باعث می‌شود که سازمان‌ها روحیه مواجهه با هر پیشامدی را داشته باشند. به‌زودی تمام این پژوهش و یافته‌های آن در وب‌سایت ما منتشر خواهد شد.

برای آینده انتظار داریم که توجه بیشتری به تاب‌آوری و مدیریت ریسک استراتژیک صورت گیرد. این موضوعات مدت‌ها است که مطرح هستند اما با این تجربه، سازمان‌ها باید مطمئن شوند که کارکنانشان مهارت‌ها و روحیه انطباق با شرایط غیرمنتظره را دارند.

نباید اجازه دهیم شدت پیامدهای بحران کرونا ما را از سایر ریسک‌های پیش‌رو غافل کند. ما همچنان باید با مواردی مانند تغییر اقلیم، ریسک سایبری، اختلال زنجیره تامین و تلاطم‌های اقتصادی و سیاسی مواجه شویم. موسسه مدیریت ریسک اطمینان دارد که در کنار اعضای خود آماده واکنش مناسب به این ریسک‌هاست.

شما پیش از انتصاب به‌عنوان رئیس هیات‌مدیره موسسه مدیریت ریسک، در حوزه ریسک و سرمایه‌گذاری فعال بوده‌اید به نظرتان تا چه اندازه تجربیات آن دوره کاری به شما کمک کرده است؟

من خوش‌شانس هستم که تجربیات حرفه‌ای متنوعی داشته و نگاهی جامع‌تر به سازمان‌های مختلف فعال در بهداشت و درمان، خیریه، صنایع تولیدی، خردهفروشی و خدمات مالی کسب کردم. همچنین خوش‌شانس بودم که تجربه کار در حسابرسی خارجی، مدیریت مالی شرکت‌ها، بازار سهام، خدمات مالی، قانون‌گذاری مالی و بازاریابی را داشته‌ام. در گذشته به اندازه کافی اهمیت این تجربیات را نمی‌دانستم اما امروز متوجه شده‌ام که همه سازمان‌ها با ریسک مواجه هستند و اغلب ریسک‌های آنها نیز مشابه است. چیزی که اهمیت دارد، شیوه شناسایی ریسک، سنجش و رصد آنها و انجام اقدامات مناسب در مقابله با آنهاست.

برای من، دو جنبه از تجربیات یا وظایف کنونی در موسسه مدیریت ریسک هم‌راستا بوده است. نخست، به‌دنبال ارائه بهترین آموزش‌ها به دانشجویانمان هستم. مدیریت ریسک، حوزه‌ای نظام‌مند است که نیاز به آموزش و تمرین دارد. ما در موسسه، دوره‌های آموزشی مختلفی برای تمام سطوح مدیریتی و کارکنفی داریم که نیازمند درک بهتر ریسک‌های محیطی هستند. موضوع دوم آن است که مدیریت ریسک نباید فکر افراد را محدود کند و در حقیقت باید چشم آنها را به جوانب مختلف فعالیت‌ها و ریسک‌های مرتبط با آنها باز کند. زمانی که در حوزه‌های حرفه‌ای مختلف فعالیت داشته باشید، می‌دانید که هر مساله را باید از جنبه‌های مختلف دید اما بسیاری از شاغلان چنین تجربیات متنوعی نداشته‌اند. واضح است که مدیریت ریسک برای برخی از افراد فقط یک شغل موقت است اما مدیران و سایر شاغلانی که قصد ادامه فعالیت در این حوزه دارند، باید به ریسک منابع مختلف داخلی و بیرونی بر فعالیت‌های سازمانی آگاه باشند.

از چه جنبه‌هایی ممکن است ریسک یک کسب‌وکار کوچک با ریسک یک شرکت بزرگ بورسی یا جهانی تفاوت داشته‌باشد؟

من مطمئن نیستم که ریسک شرکت‌ها با اندازه‌های مختلف، تفاوت چندانی با یکدیگر داشته باشند. مهم‌تر از آن ماهیت کسب‌وکار است؛ به‌عنوان مثال، حوزه اقتصادی فعالیت، گستردگی و موقعیت جغرافیایی زنجیره تامین، قرار داشتن در معرض نوسان بازارهای بین‌المللی و... اثر بیشتری بر میزان و نوع ریسک دارد. شرکت‌های بزرگ ممکن است توانایی بهتری برای مدیریت ریسک‌ها داشته باشند، اما این موضوع بستگی به ماهیت ریسک و میزان آمادگی شرکت (یا به‌عبارت دیگر، میزان بلوغ مدیریت ریسک آن) دارد. شرکت‌های کوچک ممکن است منابع مالی کافی برای اختصاص به مدیریت ریسک نداشته باشند، اما این موضوع به معنای آن نیست که نمی‌توانند به خوبی به شناسایی و مدیریت ریسک‌ها بپردازند.

چگونه یک شرکت می‌تواند تمام کارکنان خود را برای مواجهه با ریسک‌های موجود آماده‌سازد؟

به‌نظر من، این موضوع بستگی به فرهنگ سازمانی دارد که البته دانش شرکت‌ها راجع به آن کافی نیست. فرهنگ سازمانی، روحیه و نگرش افراد در مواجهه با موضوعات مختلف را روشن می‌کند. در این بین، گفتار و رفتار مدیریت نیز به کارکنان نشان می‌دهد که چه نگرش و اقداماتی مورد تایید است و باید از آنها الگوبرداری شود. البته همان‌طور که گفته شد، رفتار مدیران ارشد اهمیت فراوانی دارد. به‌عنوان مثال، اگر آنها به فردی که مشکلات را افشا می‌کند، حمله کنند، فرهنگ مواجهه گاهی برای تمامی‌ای که مشکل نخواهد گرفت. زمانی که اشتباهی رخ می‌دهد، مدیران ارشد باید راجع به انتظارات شفاف باشند. آنها باید از تیم خود حمایت کنند تا فرهنگ یادگیری از اشتباهات فراگیر شده و سازمان بتواند با افزایش تاب‌آوری خود آمادگی بیشتری برای مواجهه با ریسک‌ها و مشکلات آینده پیدا کند.

در چه مرحله‌ای شرکت‌ها باید به فکر تعیین یک مدیر ریسک بیفتند؟

برخی از سازمان‌ها، به‌ویژه آنهایی که در حوزه خدمات مالی هستند، نیاز به شخصی با عنوان «مدیر ریسک» دارند. البته عنوان این پست سازمانی اهمیتی ندارد. علاوه بر آن، من فکر می‌کنم حتی سازمان‌ها و شرکت‌های غیرمالی هم با هر اندازه و ماهیتی، از داشتن فردی آگاه از چالش‌های پیش‌روی شرکت، ریسک‌های پیرامون، تغییر شکل ریسک‌ها، اثرات آنها بر فعالیت‌ها و شیوه مناسب آماده شدن برای مواجهه با آنها نفع خواهد برد. حال این بررسی‌ها و تدوین اقدامات ممکن است بخشی از وظایف کارکنان یک نفر در شرکتی کوچک باشد یا دهها نفر در شرکت‌های بزرگ به آن بپردازند.

به‌نظر من، کلید موفقیت در این است که تمام کارکنان متوجه شوند که خودشان یک منبع ریسک برای سازمانشان هستند. البته این وضعیت موضوع بدی نیست و در حقیقت تمام سازمان‌ها فعالیت‌های روزانه خود را براساس ریسک پیش می‌برند. این ریسک‌ها ممکن است ناشی از محیط بیرونی، مانند ریسک‌های سیاسی باشد یا ناشی از ریسک‌های اثرگذار بر فعالیت‌های عملیاتی مانند ریسک‌های آب‌وهوایی حتی ممکن است ریسک‌ها ناشی از فعالیت‌های خود شرکت باشد که به‌ویژه ضعف در کنترل عملیات و فعالیت‌ها را می‌توان ذکر کرد. بنابراین، هر فرد باید با ریسک‌های مرتبط با فعالیت‌های خود و ریسک‌های ناشی از اشتباهات خود آگاه بوده و مطمئن شود سازمان از آن ریسک‌ها آگاهی داشته و آماده مدیریتشان است. من همچنین اعتقاد دارم بخش مهمی از مدیریت ریسک، گفت‌وگوهای کارکنان با یکدیگر به‌ویژه ارائه نگرانی‌هایشان به مدیران است. در این صورت، آگاهی افراد از ریسک‌های موجود افزایش می‌یابد.

به‌عنوان سوال آخر، به کرونا و زندگی شخصی بپردازیم. همه‌گیری کرونا به نحوی باعث شد که تمام ابعاد اجتماع تغییر کند. شما به‌عنوان مدیر یکی از موسسات مدیریت ریسک، چگونه زندگی شخصی خود را با چنین تغییراتی انطباق می‌دهید؟

من سعی می‌کنم که بخشی از گفته‌هایم را در زندگی شخصی هم پیاده‌سازی کنم. همواره به‌دنبال فرصت‌های آینده می‌گردم و در عین حال مراقب ریسک‌ها و موانع پیش‌رو هستم. من با دیگران درباره آینده و تغییرات صحبت می‌کنم و با آنکه از گذشته درس می‌گیرم، می‌کوشم تا در بند آن نمانم. در نهایت، همه ما نیاز به اوقات استراحتی برای تجدید قوای ذهنی و جسمی خود داریم. سال پیش، زمان بیشتری برای بیرون رفتن و قدم زدن در محل زندگی خود پیدا کردم. در شرایط عادی هم گاهی برای تماشای یک مسابقه فوتبال به استادیوم لندن می‌روم یا با دوستانم قرار یک شام می‌گذارم.

مترجم: مهدی نیکوئی

تلنگر

به سوی زبان باز

اعتماد؛ محسن آزموده- سال‌های پایانی دهه شصت و آغازین دهه هفتاد خورشیدی، با باز شدن نسبی فضای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی، امکان حضور اهل فرهنگ در حوزه‌های گوناگون پدید آمد و در فاصله‌ای کوتاه، حجم عظیمی از آثار تالیفی و ترجمه‌ای در شاخه‌های مختلف علوم انسانی منتشر شد. تا جایی که به حوزه‌های فلسفه، ادبیات، نقد ادبی، روانشناسی، روانکاوی و علوم اجتماعی مربوط می‌شد، مباحث پیرامون زبان، یکی از مهم‌ترین موضوعات بود. این عطف توجه به زبان، همسو با اهمیتی بود که پیش‌تر یعنی از اوایل سده بیستم با «چرخش زبانی» (inguistic turn) در اندیشه غربی ایجاد شده بود، اما اثرات و نشانه‌هایش بسیار دیر به ایران می‌رسید. به یک‌باره در بازه زمانی مذکور، شمار زیادی کتاب و مقاله در حوزه‌های فلسفه و ادبیات و نقد ادبی با تاکید بر فیلسوفان معاصر غربی در هر دو سنت تحلیلی و قاره‌ای، درباره زبان منتشر شد. مفاهیمی چون «ساختارگرایی»، «هرمنوتیک»، «پساساختارگرایی»، «نشانه‌شناسی»، «تفسیر و تاویل متن»، «مرگ مولف»، «فرمالیسم» و... مثل نقل و نیات در مقالات و گفتارها و کتاب‌ها به کار می‌رفت، بدون آنکه از مباحث ریشه‌ای و علمی زبان‌شناسی بحثی در میان باشد.

در چنین فضایی چهره‌هایی چون علی محمد حق‌شناس و محمدرضا باطنی نقش مهمی در معرفی آکادمیک و دقیق این رشته از دانش بشری و پیشرفت‌های آن و رفع سوءتفاهم از چیستی این دانش و تمایز آن با سایر اشکال مطالعات زبان ایفا کردند. این پژوهشگران در مقالات و کتاب‌هایی که نگاشتند، کوشیدند نشان دهند که زبان‌شناسی چیست، چه چیزی نیست، چه ضرورت و کاربردی دارد، از چه زیرشاخه‌هایی تشکیل شده، در دهه‌های اخیر چه پیشرفت‌هایی کرده و چگونه با سایر حوزه‌های معرفتی از جمله فلسفه، ادبیات، علوم اجتماعی و روانشناسی ارتباط می‌یابد.

درباره زنده‌یاد دکتر محمدرضا باطنی همچنین باید از حضور فعال و چشمگیر او در حوزه عمومی یاد کرد. این زبان‌شناس و فرهنگ‌نویس برجسته به‌رغم بی‌مهری‌هایی که دید و بازتشنگی اجباری، غیر از کار در خانه و تالیف فرهنگ سترگ دو زبانه انگلیسی- فارسی در مطبوعات و رسانه‌ها و مجلات فرهنگی نیز حضوری چشمگیر داشت و به روشنگری در زمینه زبان‌شناسی می‌پرداخت. عموم اهل فرهنگ پیش و بیش از هر چیز نام او را با مقاله بسیار مهم و مشهور «اجازه بدهید غلط بنویسیم» می‌شناسند که خرداد ماه سال ۱۳۶۷ در شماره ۲۴ مجله آدینه منتشر شد. دکتر باطنی با صراحتی مثال‌زدنی در این مقاله به نقد بی‌پروای کتاب مشهور «غلط نویسیم» ابوالحسن نجفی پرداخت و در آن کوشید، ضمن دفاع از کیان زبان‌شناسی، برخی تصورات غلط پیرامون زبان را گوشزد کند که حتی در کاربران فرهیخته‌ای چون زنده‌یاد نجفی دیده می‌شد. کار مهم و اساسی دیگر باطنی با آن مقاله و نوشته‌های مشابه، ایستادگی در برابر نگرش‌های محافظه‌کارانه و متصلب به زبان بود که پشت دیدگاه‌هایی به ظاهر علمی (اما در واقع غیر علمی) پنهان می‌شدند و با این حربه که از جایگاهی دانشگاهی سخن می‌گویند، همان رویکرد دستوری و ملانقطی و آمرانه پیشین به زبان و فرهنگ را تکرار می‌کردند. باطنی اما در مقابل با شجاعت نشان داد که این رویکردها به زبان غلط است و تنها جلوی نوآوری و خلاقیت و حیات و پویایی آن را می‌گیرد. او باور داشت که زبان فارسی می‌تواند زبان علم باشد، منتها باید استعدادها و توانایی‌های آن را بارور کرد و این کار پیش از هر چیز نیازمند رهیافتی گشوده و باز به زبان و کنار گذاشتن نگرش‌های جزم‌اندیش و هنجاری به آن است.

خواندنی

امروز با حافظ
دود آه سینه نالان من
سوخت این افسردگان خام را
محرم راز دل شیدای خود
کس نمی‌بینم ز خاص و عام را

مرا چو ابر بهاری
به گریه آر و بخند

هوشنگ ابتهاج

اذان ترج

اوقات شرعی فردا

اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	غروب آفتاب	اذان مغرب
۰۴:۰۳	۰۵:۴۸	۱۳:۰۳	۲۰:۱۸	۲۰:۳۹

برگه

آنچه بدان می‌اندیشیم، برای ما رخ خواهد داد؛ پس اگر خواهان تغییر هستیم باید ذهن‌مان را باز نگاه داریم.

وین دایر